

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Narocnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din. za 1/2 leta 90 Din. za 1/4 leta 45 Din. mesečno 15 Din. za inozemstvo: 210 Din. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23 - Dopisi se ne vračajo Račun pri št. hranilnici v Ljubljani št. 11953 Telefon št. 30-69.

Leto XVIII.

V Ljubljani, v torek, dne 12. februarja 1935.

Štev. 17.

Potrebna je svobodna diskusija

Kakor smo že poročali, je izjavil finančni minister dr. Stojadinović delegatom Centralnega predstavništva, da uvideva potrebo, da morejo gospodarski krogi svobodno razpravljati o vseh gospodarskih vprašanjih. Za gospodarska vprašanja je on najvišji cenzor v državi in v tej lastnosti izjavlja, da dopušča popolno svobodo javnega razpravljanja o vseh gospodarskih vprašanjih. Prva pozitivna posledica tega stališča novega finančnega ministra je bila njegova odredba, da morejo danes jugoslovanski listi svobodno objavljati tečaje dinarja in naših vrednostnih papirjev v tujini in da je tudi omogočena bolj prosta razprava o vseh gospodarskih vprašanjih, kakor pa je bila mogoča še pred kratkim.

Toda potrebno je, da se dovoli popolnoma svobodna diskusija o vseh javnih vprašanjih, kajti le na podlagi takšne diskusije je mogoče ugotoviti, kaj je vzrok naše gospodarske stiske in kako moremo priti iz nje. Ta svobodna diskusija je tem bolj potrebna, ker je treba rešiti tako težka in zamotana vprašanja, ki jih ne more rešiti sam niti en posameznik, pa najsi bi bil še tako pameten, kakor pravilno ugotavlja v te dni objavljenem uvodniku »Politike« dr. St. Stanojević. V tem svojem uvodniku pravi med drugim:

Nikdar še ni imelo človeštvo rešiti tako težka vprašanja, kakor danes. Pri nas pa imamo poleg tega rešiti še posebna svoja vprašanja, ki so nastala deloma vsled tega, ker je nastala naša država na razvalinah več držav, deloma zaradi novih vprašanj, ki so nastala z našim zedinjenjem in ki smo jih zaradi svoje nesposobnosti včasih silno komplicirali, deloma pa tudi vsled zle volje onih, ki so bili od nekdanj proti nam.

Vsa ta vprašanja so silno številna in obenem največje važnosti za državo, narod in njegove življenske potrebe. Obenem pa so ta vprašanja tudi silno težka in nadvse zapletena. Ni mogoče teh vprašanj rešiti niti na mah niti s prisilnimi odredbami. Pa tudi samo nekaj ljudi ne more rešiti teh vprašanj in najsi bi bili med njimi tudi najbolj pametni. Za rešitev teh vprašanj je potrebno, da pridejo v gibanje sile vseh onih, ki ljubijo naš narod in našo državo in ti morajo resno in vsestransko proučiti vsa vprašanja, ki so važna za naše državno, socialno, narodno in gospodarsko življenje.

Da pa se vsa ta vprašanja razbistrijo, je potrebno, da se v popolnoma svobodni diskusiji razpravlja o vsakem teh vprašanj. Ljudje morajo imeti priliko, da neovirano povedo svoje mnenje in da tudi svobodno zagovarjajo svoje naziranje in prepričanje. Neutemeljen je strah, da bi mogla svobodna diskusija škodovati državi, kajti država more vsak hip preprečiti diskusijo, ki bi bila v nasprotju z osnovnimi državnimi interesi ali ki bi preskočila oblike splošne dopustnosti.

Svobodna diskusija je nujno potrebna, ker brez nje ni mogoče niti ugotoviti pravega stanja stvari niti se ne morejo razbistriti pojmi niti najti zdravilo za težke razmere, v katerih živimo.

V pravem času je bila izrečena ta zahteva po svobodni diskusiji, kajti v kratkem se prične volilni boj, v katerem je svobodna diskusija še posebej potrebna. Ne zato, da bi se omogočila z njo čisto neovirana medsebojna borba kandidatov, temveč da je mogoča kontrola njihovih obljub in izjav, da se ne bo ponovilo to, kar se je zgodilo v volilnem boju leta 1931., ko se je že na volivnih shodih odločila ona usodna zaščita kmetov, ki je tako usodno vplivala na vse naše gospodarstvo. Svobodna diskusija mora omogočiti kontrolo nad vsemi volivnimi govori, da ne bi mogli ti zaradi trenutnega volivnega uspe-

ha povzročiti napačne in gospodarstvu škodljive rešitve aktualnih vprašanj.

V pravem času pa tudi zato, ker je baš v volivni dobi najbolj primeren čas za propagando svobodne diskusije o javnih vprašanjih. V volivni borbi je edinstvena prilika, da se kandidati obvezno izjavijo

za svobodo tiska in zato naj bo med zahtevami ljudstva, ki jih bodo novoizvoljeni poslanci sprejeli, tudi obveza, da bodo delali za reformo zakona o tisku s ciljem, da se omogoči svobodna in objektivna diskusija vseh javnih vprašanj.

Dr. Dinka Puc - novi ban

S splošnim zadoščenjem je sprejela gospodarska javnost vest, da je bil z ukazom kralj. namestnikov imenovan za bana Dravske banovine dr. Dinko Puc. Saj je dr. Dinko Puc že kot ljubljanski župan več kot enkrat dokazal svoje razumevanje za težnje in zahteve trgovstva ter ponovno ustregel njegovi želji.

Pa tudi znano prizadevanje dr. Puca, da kot ljubljanski župan z javnimi deli poživi gradbeno delavnost, mu je pridobilo simpatije gospodarske javnosti. Da se je brezposelnost v Ljubljani vsaj nekoliko omilila, je v mnogem zasluga dr. Puca.

S posebnim upanjem pa pozdravljajo gospodarski krogi imenovanje dr. Puca, ker je znan po svoji iniciativnosti, objektivnosti in samostojnosti, da brez ozira na levo in desno podpira vsako stremiljenje, ki je gospodarsko pravilno in dobro.

Gospodarski svet pa pozdravlja imenovanje dr. Puca tudi zato, ker je prepričan, da bo dr. Puc na svojem novem in odgovornem mestu z uspehom izpolnjeval vladni program, ki je bil napovedan v njeni deklaraciji, da bo namreč vlada iskala sodelovanje z gospodarskimi krogi. Baš za to sodelovanje bo novi ban gotovo eden najboljših delavcev.

Zelimo zato g. banu na njegovem mestu polno uspehov v korist vse banovine in njenega prebivalstva.

Predsednik Jelačin pri banu

V ponedeljek je obiskal predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin novega bana dr. Dinka Puca ter mu v svojem, ko tudi v imenu Zbornice in gospodarskih krogov čestital k imenovanju. Obenem je naglasil, da vsi gospodarski krogi z velikimi nadami pozdravljajo njegovo imenovanje, ker so prepričani, da bo dr. Dinko Puc kot ban omogočil plodonosno sodelovanje med gospodarskimi in vladnimi krogi.

G. ban dr. Puc je vidno vradoščen sprejel te čestitke ter izjavil, da polaga največjo važnost na sodelovanje z gospodarskimi krogi, ker je to ne le v programu vlade, temveč tudi edina možnost, da se izboljša gospodarsko stanje v deželi.

Predsednik Jelačin je nato opozoril

g. bana na novi banovinski proračun, ki nalaga z davki že itak preobremenjenim gospodarskim stanovom nova bremena. Predsednik Jelačin je podrobno opisal vsa ta nova davčna bremena in na koncu svojih izvajanj formuliral stališče gospodarskih krogov v naslednjih zahtevah:

1. Nameravani banovinski taksni na račune ter na priznanice in pobotnice naj se ne uvedeta, ker se s temi taksami samo otežkuje poslovno življenje in ker je splošna zahteva vsega jugoslovanskega trgovstva in obrtništva, da se izpremeni tako tar. post. 33. ko 34. taksnega zakona, ne pa še obe poostrita z uvedbo nove banovinske takse.

2. Enako naj se ne uvede nameravana trošarina na riž, kavo, čaj in kakao, ker so vsi ti predmeti z dajatvami že preobremenjeni.

3. Nameravano obdačenje vodnih sil naj se izpremeni v tem smislu, da bo izkoriščanje do 50 HP prosto, ker bi drugače bil ogrožen obstoj malih mlinov in žag, kar bi imelo težke gospodarske posledice za vso deželo.

4. Parni kotli naj se sploh ne obdačijo. Če pa že ne bi bilo mogoče izogniti se temu obdačenju, potem se naj določi davek ne po kurilni ploskvi, temveč na parni kotel, in to s takso, ki ne bi smela biti višja od 200 Din.

5. Motorna vozila, zlasti avtobusi naj se oproste vsake takse, ker je itak namera finančnega ministrstva, da odpravi vse takse na motorna vozila, zato pa uvede novo trošarino na bencin.

Predsednik Jelačin je še sporočil gosp. banu, da mu bo Zbornica za TOI še posebej poslala spomenice glede nameravanih novih banovinskih dajatev.

Ban dr. Puc je z največjim zanimanjem sledil izvajanjem predsednika Jelačina, si zapisal vse njegove predloge ter končno izjavil, da bo pri razpravi o banovinskih davščinah skušal čim bolj ustreči zahtevam trgovstva in gospodarskih slojev.

Tako je že prvi kontakt novega bana z gospodarskimi zastopniki dokazal, da morejo gospodarski krogi z vso upravičenostjo pozdraviti imenovanje dr. Puca za bana Dravske banovine.

Ponesrečena socialna akcija

Brezplačen prevoz žita in moke ni koristil revežem, škodoval pa državni blagajni

Ugleden trgovec z dežele nam piše: Ko so se prvokrat pričele v l. 1932. pojavljati občutnejše posledice silnega plazu največje dosedanje svetovne gospodarske depresije, je povsod vladala resna skrb, kako čim preje in čim uspešneje pomagati našemu narodu, da brez prevelikih posledic preživi kritični čas nevzdržnega padanja in prekucevanja dotodaj veljavnih gospodarskih pravil. Treba je bilo pomagati v prvi vrsti onemu delu naroda, ki je bil od nove depresije najbolj prizadet, t. j. kmetškemu in delavskemu ljudstvu, posebno onemu iz pasivnih krajev. Treba je bilo nadoknaditi izgubo zaslužka, ki je do takrat še obstojal v obliki primernih vnovčevalnih cen, predvsem lesa in živine.

V presojanju stvari same je takratna vlada pravilno doumela položaj, ki trajno ne more trajati in se postavila na stališče: da treba poceniti prehrano pasivnih krajev. Popolnoma prav in v pravem času začeta socialna akcija je bila to. V času, ko ni bilo več zaslužka, in ko se je stalno nižal, se je moralo najti nekaj, kar bi na-

doknadilo izgubo uspešnega izkoriščanja gozdov in živinoreje.

Banske uprave so takrat prejele od ministrstva za socialno politiko nakaznice za brezplačen prevoz koruze, ki je bila namenjena za prehrano ljudi v pasivnih krajih, to pa seveda predvsem siromašnih ljudi, ki niso imeli toliko sredstev, da bi mogli n. pr. koruzo kupiti pri trgovcu, odrosno kmetijski zadruzi, kjer je bila približno 35-40 par dražja, kolikor je pač znašala prevoznina.

Do tu je vse v redu. Poglejmo pa, kako se je stvar razvijala naprej.

Koruzo je prispela na postajo in se je razdelila. Vagon se je moral izprazniti v enem dnevu v izogib ležarine, in zato je navadno prejel koruzo le oni, ki jo je mogel tudi takoj plačati. Z gotovostjo moremo na podlagi izkušenj trdit, da je bil zato socialni namen te podpore že v začetku zgrešen. Že takrat, ko so naši gospodje narodni poslanci po raznih shodih in zborovanjih blagoslovljali uspeh podporne akcije, so mogli ljudje, ki so od

blizu opazovali učinek brezplačnih prevoznic, videti, kako so ostali oni, katerim je v prvi vrsti veljala pomoč, dejansko brez pomoči. Mogli so obupno gledati, kako se praznijo vagoni in kako vozijo domov polne vreče njihovih sosedje, od katerih mnogi pač niso bili upravičeni okorističevati se z blagodatjo brezplačnih prevoznic. Trdititi moremo, da se je velik del koruze, ki je bil namenjen prehrani siromašnega ljudstva, uporabil za krmo živine, ker se je to izplačalo, saj je bila koruza takrat v ceni enaka krompirju. Naravna posledica je bila, da je potreba po koruzi silno narasla in so občine kar tekmovali, katera bo prejela čim več nakaznic za brezplačen ali znižan prevoz, pa najsi je resnična potreba po koruzi in moki obstojala ali ne. Ko pa je bila katera občina dobesedno že zasuta s koruzo, a so bile prevoznice še na razpolago, se je pričela naročevati moka. Sedaj se je šele prav jasno moglo videti, kako zgrešeno se je izvajala socialna akcija vlade. Vsakemu mora biti jasno, da siromak ni imel toliko denarja, da bi kupil celo vrečo moke, niti da bi si jo dva ali trije razdelili. Občine so postale navaden trgovski obrat, ki so moko ponujale vsakomur, kdor jo je le hotel. Tako se je zgodilo, da je od 420 vreč moke bilo v vagonu 110 vreč bele in 10 vreč krušne, pa je bila težava oddati krušno moko, ker oni, ki so moko kupovali, so hoteli imeti le belo moko, saj krušno so mleli iz domačega žita.

Tako se je godilo in tako se je ponesrečila vsa socialna akcija z brezplačnimi prevoznicami.

Poglejmo sedaj pa še drugo plat te akcije, kaj je ta veljala državo. Neka občina je n. pr. prejela l. 1933. in 1934. 14 vagonov koruze in 1 vagon moke. Zaradi brezplačne prevoznice so državne železnice izgubile povprečno 2500 Din pri vsakem vagonu na prevoznini, državna blagajna 250 Din prometnega davka in 200 dinarjev pridobnine, skupno torej v eni sami občini skoraj 45.000 Din. V vsej banovini grede zneski v velike stotisoče. Ni čuda, potem, če se je v zvezi z drugimi činitelji nazadovanja prometa pričela nesmiselna politika zviševanja prevoznih tarif, ki je dovela do bojkotiranja državnih prevoznih sredstev, kjer je to le bilo mogoče. Tako so bile brezplačne prevoznice posreden vzrok padanja prometa na železnici.

Pa tudi nobene moralne koristi niso donesle te brezplačne prevoznice. Imele so le ta učinek, da so ljudje, ki niso mogli nabavljati koruze in moke vsled pomankanja gotovine, z zavistjo gledali svoje sosedje, kako so ti vozili polne vozove domov in so te poglede spremljali tudi krepki izreki, namenjeni predvsem onim, ki so le kaj imeli opraviti pri delitvi prehranjevalnih sredstev.

Drugi, ki so obupno, brez moči gledali tako početje, smo bili mi trgovci. Nič niso pomagale vsakovrstne pritožbe, nič razni protesti, vse je bilo bob ob steno. Ako bi taka socialna pomoč v resnici pripomogla uresničenju prvotne zamisli, bi bili prav gotovo trgovci prvi, ki bi to odobraval. Tako so pa morali gledati brez moči škodljive posledice te popolnoma ponesrečene akcije, katere krona je pač bila ta, da so se nekaj časa i prevoznice i koruza delili po politični orientaciji občin k posameznim občanom. Davčna praksa se je poostrila do skrajnosti, podeželskim trgovcem so pa vzeli vse možnosti kateregakoli zaslužka. Bodimo pravični; od soli, cikorije, sladkorja in sličnih malenkosti ne moremo plačevati davkov. Ako pa za vse delo in dobiček pri prodaji n. pr. koruze zaslužimo 5 par pri kg, mislimo, da to ni pretirano, še manj pa vzrok, da se v trgovino silijo tudi občine, ki imajo dovolj drugih dolžnosti.

Ne rečemo, da je povsod tako. A bilo je tako tudi pri nas, še znatno huje pa v Zetški in Vardarski banovini.

Čujemo, da zopet pripravljajo slične prevoznice, morda le radi bližajočih se volitev.

Nikar, gospodje! Ne zapostavljajte name-noma onega stanu, ki vrši svoj poklic v ob-upni borbi s krizo in njenimi posledicami. Tak način podpor se mora enkrat za vselej končati! Dajte zdravim ljudem dela in za-

služka, ne pa podpor, ki moralno ubijajo človekovo delavnost. Dela jim dajte in za delo plačila, da bomo vendar enkrat mogli reči, da prihaja izboljšanje in z njim upa-nje v lepšo prihodnost.

Dr. Vl. Murko:

Denarni zavodi v Jugoslaviji

V času kreditnega gospodarstva so ab-solutno potrebne institucije, ki koncentri-rajajo ponudbo kreditov in povpraševanje po kreditih ter izravnavajo medsebojno ter-jatve in dolgove gospodarstva. Te institu-cije so denarni zavodi.

Na eni strani torej zbirajo vloge — denar — od onih, ki trenutno ne vedo kaj z denarjem drugega začeti, bodisi da ni-majo volje, da bi sami riskirali svoj denar za določeno podjetje ali stavbo, bodisi da jim ni dana možnost, ker jim morda njihov poklic fizično onemogoča izvrševan-je tega ali onega obrta, ali nimajo za to časa, bodisi da jim poklic naravnost prepo-veduje določne vrste plodonosnega prido-življanja. Končno se stekajo v denarne za-vode prihranki onih, ki razpolagajo s tako malimi sredstvi, da z njimi ne bi mogli samostojno pričeti podjetja, in ki hočejo zavarovati otrokom bodočnost, sebi pa pre-skrbo za starost, ko ne bodo več imeli na razpolago svoje delovne moči, ker bodo opešali. To so glavni nameni, vsled katerih ljudje ne porabijo vseh dohodkov hkrati ter denar zaupajo denarnim zavodom. Ti seveda ne kopičijo denarja v svojih kle-teh, odnosno blagajnah, ker bi sicer ta denar bil za gospodarstvo izgubljen. Denar dosega svoj namen samo, dokler kroži, kajti ako leži v blagajnah, ne more omo-gočati financiranja podjetij, kakor treba.

Povsod — v vseh državah sveta brez razlike — je na eni strani dovolj takih ljudi, ki ne morejo svojega denarja takoj plodonosno naložiti, na drugi strani pa bo ostalo vedno dovolj podjetnih ljudi, ki imajo namen in voljo, lotiti se tega ali onega podjetja, pa ne morejo uresničiti svojih načrtov le s pomočjo lastnih sred-stev, ker jim teh primanjkuje. In tako bo menda tudi ostalo, da bodo eni zidali s pomočjo denarja drugih. Napredek pa bo mogoč le tedaj, ako bo dovolj onih, ki bodo mogli in hoteli posojati denar dru-gim, ki ga bodo mogli plodonosno naložiti v gospodarstvu.

Poglejmo sedaj malo razne panoge go-spodarstva, ali in v koliki meri so nave-zane na kredit. Predvsem se ozrimo na trgovce. So seveda primeri, da kreditira industrialec-dobavitelj svojemu odjemalcu-trgovcu ali veletrgovcu detaljstu blago na več mesecev, ne da bi pri tem imela oba opravka z denar. zavodom. Vendar je bil in menda bo tipičen primer v trgovini ta, da prodajalec proda blago kupcu na kredit le s pogojem, da mu isti akceptira menico, v pretežni večini primerov na 3 mesece; pro-dajalcu je s tem pomagano, kajti sedaj lahko menico proda banki, ki mu jo eskon-tira. Odbije mu seveda vnaprej obresti za 3 mesece, vsled česar je menični kredit malo dražji, ker se od njega plačujejo obresti za ves čas naprej, dočim se sicer pri kreditu v tekočem računu, ki bo tudi redno zavarovan z nepremičninami, bla-gom ali osebnim jamstvom, računajo obre-sli za nazaj. Banka lahko tako menico zo-pet proda naprej Narodni banki, ako ban-ka potrebuje denar, in Nar. banka lahko na podlagi takih reeskontiranih trgovskih menic izdaja v obtok bankovce, ker se smatra, da bo ta t. zv. trgovska menica plačana po preteku 3 mesecev; v treh me-secih namreč lahko trgovec-kupec blaga svoje blago že proda, tako da mu bo lahko plačati menico iz izkupička za prodano blago.

Primer, ki sem ga sedaj navedel, seveda ni edini v poslovanju dotičnega industrial-ca ali veletrgovca, temveč se ponavlja, kaj-ti večji industrialec ima takih primerov dnevno celo vrsto. Namesto da bi za vsako menico posebej prošil za kredit pri eni ali drugi banki, prosi za menični kredit v večjem znesku in na podlagi te splošne odobritve bo v mejah maksimuma kredita, ki mu je bil dovoljen, predlagal svojemu denarnemu zavodu menice v reeskont. Ako je prodaja njegovih predmetov raz-deljena precej enakomerno na celo leto, bo tudi imel precej stalen dotok novih menic in precej stalen dotok denarja za po-stopoma dospevajoče menice. Tak menični kredit je bistveno kratkoročen, vsled česar bi se z njim smele vršiti samo take operacije, ki se v teku onih treh ali izje-

moma tudi 6 mesecev res likvidirajo, ne da bi nastopila pro.ongacija menice.

Nevarnost meničnega kredita pa obstoji v tem, da se iz njega od strani podjet-nikov financirajo tudi taki posli, ki ne bodo mogli biti v treh mesecih tudi od-plačani. To je napaka nele našega kredit-nega sistema, temveč tudi drugih, da se z na videz kratkoročnim meničnim kreditom financirajo tudi dolgoročne investicije. Da bi to napako kreditnega sistema prepre-čili, so prešli v raznih državah k srednje-ročnemu in celo dolgoročnemu financir-nju zlasti industrije s pomočjo posebnih, več ali manj privilegiranih ali celo z dr-žavno garancijo opremljenih industrijskih bank, ki so vsled tega z lahkoto mogle plasirati srednje- ali dolgoročne obveznice, iz katerih izkupička so banke dajale po-sojila industriji (5—10, pa tudi do 20 let). To velja tudi o Ameriki, sicer pa so tudi v Jugoslaviji že ventilirali ustanovitev ta-ke Industrijske banke.

Industrijska podjetja potrebujejo sred-nje- ali dolgoročni kredit za investicije, kakor za nakup novih strojev, povečavo obrata, zgraditev novih poslopij, trgovci pa redkeje, razen za gradnjo trgovine same ali skladišča, dočim kakor industrialci tako tudi trgovci nabavljajo bolj le s kratko-ročnim kreditom blago za prodajo ter siro-vine za predelavo in prodajo. Jasno pa je, da je trgovcu kakor tudi industrialcu ustrezno, ako more financirati vse svoje poslovanje dolgoročno, ker mu je s tem zlasti olajšan začetek poslovanja, odn. povečanje obrata. Normalnega dolgoročnega kredita za nove investicije v industriji pa mnogi denarni zavodi že po svojih prav-ilnih ne smejo dajati, kar velja ponekod n. pr. za hranilnice. Zato mora ostati in-dustrijski kredit predvsem domena del-niških bank, pri katerih odpadejo ome-jitve za dajanje kredita industriji.

Obrtnik potrebuje kredit obeh vrst, kratkoročno in dolgoročno, ker ima na eni strani investicije, ki se amortizirajo v teku mnogo let, kakor za stroje, orodje in de-lavnico, na drugi strani pa mora imeti na zalogi sirovine in polfabrikate za prede-lavo in obdelavo, odn. tudi že gotove pre-mete, ker pač mnogi obrtniki delajo tudi na zalogo.

Kmetovalec potrebuje kredit deloma za nabavo živine, semen in plačilo večjih polj-skih del, in za te potrebe mu služi kratko-ročno dan kredit, dočim bo denar za nabavo strojev, za izplačilo sodedičev, povečanje hiše ali zidavo gospodarskega poslopja ter za večje melioracije poskušal dobiti dolgoročno. Pri kratkoročnem poso-jilu je tudi mnogo večja nevarnost, da pride kmet v roke oderuhu, ki bo terjal od njega denar, ko kratkoročni dolg zapade.

Delavci ter zasebni in javni nameštenci vseh vrst bodo potrebovali produktivna posojila, t. j. taka, ki služijo za produk-tivne namene in ne le za povečanje kon-suma, zlasti v onih primerih, ko bodo ho-teli zidati lasten dom. Tem kakor tudi veli-kemu delu kmetov seveda ustreza le dolgo-ročni kredit. Večini od njih ni mogoče, da bi take velike investicije plačali takoj iz svojega enoletnega dohodka, temveč bodo lahko odplačevali svoj dolg iz svojih red-nih dohodkov skozi več let, v naših krajih pretežno 15 let. Taka dolgoročna posojila bodo seveda mogli dobiti le pri hranilni-cah in zadrugah-posojilnicah, ne pa pri bankah, ki dajejo v principu le kratko-ročna posojila.

Ideal za denarne zavode bi seveda bil, da bi imele njihove obveznosti, t. j. vloge, ter njihova aktiva — posojila isto dospe-lost. V takem primeru govorimo o popolni likvidnosti. Take banke pa sploh ni. Iz likvidnostnega stališča se seveda ne bi našli ugovori proti temu, da bi denarni zavod dobival denarne vloge dolgoročno ter posojal denar naprej kratkoročno; nasprotno pa je večja nevarnost, ako sprejema denarni zavod vloge kratkoročno ter jih posoja naprej gospodarstvu dolgoročno ali sicer po zunanji obliki kratkoročno, dejan-ski pa dolgoročno. Moramo se namreč za-vedati, da je lahko kredit še tako varen, ker je oni objekt, ki je služil za zavarov-anje, vreden več kakor znaša kredit. Mno-

go je seveda odvisno od časa in načina oce-nitve. Zgodi se lahko to, da dolžnik več let ne plačuje obresti in tako se podlaga kre-dita razvrednoti vsled pripisanih obresti, razen tega pa je na dražbi težko prodati tak, zlasti industrijski objekt, ki je vreden kolikor je bil cenjen, le ako je v obratu, dočim izgublja stalno na vrednosti, ako ni v obratu. Pa tudi objekt, ki sicer ni izgubil na vrednosti vsled svoje obrabe, ostane lahko na dražbi neprodajen, ker ni kupca zanj (velike tvornice). Tako se zgodi, da dobi denarni zavod namesto denarja od svojega dolžnika industrijski objekt, ki ga je težko obdržati v obratu. Zato je tudi za upnika in za dolžnika mnogo ugodnejše, ako more odplačevati svoj dolg skozi več let. Ako bi ga moral odplačati naenkrat, plačila verjetno ne bi zmozel in nastopile bi vse nevarnosti, ki nastanejo lahko pri prodaji industrijskega objekta. (Dalje)

OUZD v januarju 1935

Moških zavarovancev je bilo 43.063 (+1.506), ženskih pa 29.625 (+591), sku-paj 72.688 (+2.097).

Bolnikov je bilo 1.335 moških in 918 žensk skupno 2.253 (+250).

Povprečna dnevna zavarovana mezda je znašala 25'28 in je zopet padla, in sicer za 0'60 pri moških.

Pri ženskah je znašala 18'28 in se je zmanjšala za 0'06.

Celotna dnevna zavarovana mezda moških je znašala 1.088.773'20 (+13.298), pri ženskah 541.501'60 (+8.926'40), skupno 1.630.274'80 (+22.224'40).

Številke v oklepajih () pomenijo pri-rast »+« od lanskega leta, t. j. januarja 1934.

Letni diferencial zaposlenosti je v ja-nuarju 1935 zopet znatno popustil in je padel od 4.010 v septembru ter 3.529 v decembru na 2.097 v januarju.

Obratno se pa letni diferencial povpre-čne dnevne zavarovane mezde, katera od-govarja približno faktičnemu dnevnu zaslužku povprečnega delavca, že pol leta zboljšuje, kar pomeni, da se bližamo koncu padanja delavskih plač.

Odstotek bolnikov je v januarju 1935 izredno narasel. Tako visokega odstotka bolnikov OUZD ni imel že od začetka leta 1929, ko je izredno huda zima povzročila znano epidemijo gripe. Od tedaj, to je te-kom zadnjih šestih let, je odstotek bol-nikov samo enkrat dosegel višino 3%. Jasno je, da tako visok odstotek bolnikov ogroža finančno stanje bolniškega zavarov-anja.

Zaradi zmanjšanja letnega diferenciala zaposlenosti, se je zmanjšal tudi letni dife-rencial celotne dnevne zavarovane mezde na Din +22.224'40, dočim je znašal v de-cembru 1934 Din +45.859'60.

»Industrijski pregled«

Januarska številka te naše odlične go-spodarske revije prinaša zelo zanimivo in aktualno vsebino. Zlasti opozarjamo na na-slednje članke: Industrializacija države — Reforme dr. Stojadinovića — Javna dela — Železarna v Zenici ali železarna Krup-pa v Sarajevu. V članku se pravilno po-udarja, da mora biti naloga države samo ta, da podpira domači železarni v Zenici in v Jesenicah, ne pa da z novo železarno Kruppa v Sarajevu škoduje domačim železarnam — Dr. Emil Palić: Kaj nam pri-nese novo leto 1935. — Čurčin: Gospodar-sko stanje po svetu in pri nas — Bruno Prister: Nekoliko besed o naši cementni industriji. Prodaja cementa je padla od 50.000 vagonov v l. 1930. na približno 20 tisoč vagonov v l. 1934., kar pomeni, da se izkorišča samo 12 odstotkov kapacitete na-še cementne industrije. — Industrija in kriza — Dr. Klobučar: Svetovna in jugo-slovska proizvodnja ter izvoz rud in si-rovih kovin — Objektivna sodba o nesreči v rudniku »Trepča« — Inž. Vladoje Juri-čić: Poskusne postaje za oplemenitev tek-stilnih sirov in — Tekstilna industrija v Jugoslaviji — Lesno industrijsko podjetje Dobrljin - Drvar — Nadalje objavlja list še celo vrsto drugih notic in vesti, ki so važ-ne za našo industrijo, pa tudi za vse naše gospodarstvo. »Industrijski pregled« zato toplo priporočamo.

Trgovinski register

Vpisale so se izpremembe in dodatki pri teh tvrdkah:

Podružnica ljubljanske kreditne banke v Slovenjgradu. Izbriše se član predstojni-štva Ivan Rojnik.

Prva jugoslovska tovarna orodja za rezanje, prebijala in utiskala, d. z o. z. Izbrišeta se kot poslovodji Oton Reiche in Jakob Tišler.

Politične vesti

Predsednik vlade Jevtić bo po vesti »Po-litike« vložil svojo kandidatno listo.

Prihodnja konferenca Male antante bo koncem februarja v Pragi. Na konferenci se bodo poleg političnih vprašanj obravna-vala tudi gospodarska vprašanja, zlasti se bo govorilo o enotni organizaciji plovbe po Donavi in sodelovanju treh emisijskih bank.

Albanska politika je zopet krenila čisto v italijanske vode. Prva žrtev te nove po-litike bo prosvetni minister Ivanaj, ki je odpravil vse tuje in s tem tudi italijanske šole. Na pričovarjanje italijanske vlade bo sklenila albanska vlada tudi konkordat z Vatikanom.

O novih spopadih na abesinski meji po-ročajo italijanski listi. Na italijanski strani je bilo v teh spopadih ubitih 5 vojakov, šest pa težje ranjenih. Pariški »Matin« javlja, da pripravlja Italija večjo vojaško akcijo proti Abesiniji. Da more odposlati Italija več vojske v Abesinijo, je italian-sko vojno ministrstvo vpoklicalo tri letnike rezervistov.

Italija bo po angleških vesteh poslala Abesiniji ultimatum, v katerem bo zahtevala takojšnje zadoščenje za vse napade Abe-sincev ter odškodnino za padle italijanske vojake. Malo verjetno je, da bi Abesinija temu ultimatu ustregla in zato ni čuda, če je zavladalo v krogih Društva narodov naj-večje razburjenje.

Francosko stališče glede vzhodnega pak-ta se ni zaradi londonskega sporazuma niti najmanj izpremenilo, kakor se naglašja iz Pariza. Francija bo nadaljevala pogajanja za sklenitev vzhodnega pakta brez ozira na stališče Nemčije do londonskega spo-razuma.

Uradno se označuje stališče Italije do londonskega sporazuma tako-le: Italija je s simpatijo spremljala pogajanja za london-ski sporazum, ker upa, da bi moglo z njim priti do sodelovanja velesil (pakt štirih v novi obliki). Glede letalskega pakta izjavlja Italija, da ga načelno pozdravlja, da pa je treba še razčistiti posledice pakta z ozi-rom na poseben položaj Italije do Anglije in obratno.

Izjava Italije komentirajo francoski listi v tem smislu, da bi mogla biti Italija s po-sebnim protokolom oproščena vseh obvez-nosti do obrambe angleških mej ali pa bi se dogovorila za posebne primere medse-bojna pomoč med Anglijo in Italijo.

Nemčija bo v kratkem odgovorila v prijateljskem tonu na francosko-angleške predloge. Kakor poročajo listi, bo Nemčija letalski pakt sprejela, a zahtevala, da sme imeti polovico toliko letal, kakor jih imata Francija in Anglija skupaj. Vzhodni pakt bo pa Nemčija po vsej verjetnosti odklo-nila.

Göbbls je v nekem govoru napovedal, da bo Nemčija najprej začela boj za osvo-jitev Klajpede, takoj zatem pa, ali pa mor-da tudi hkrati, boj za priključitev Avstrije k Nemčiji. Göbbelsov govor nemški listi niso smeli objaviti, zato pa so ga objavili italijanski.

Göring je na shodu v Dresdenu dejal, da je Nemčija izstopila iz Društva narodov, ker se ji ni priznala enakopravnost. Se-daj, ko ni več Nemčija v Zenevi, tudi Nem-čija ne more dopustiti, da bi Ženeva nare-kovala pogoje za povratek Nemčije v Dru-štvo narodov.

Spor med madjarskimi vladnimi politik-i se je izkazal kot popolnoma neresen in sta se Gembeš in Bethlen na lahek prigovor Horthyja pobotala. Seveda ne rečemo, da bi tudi v tem primeru veljal nemški pre-govor: Pack schlägt sich, Pack verträgt sich.

Novo sovjetsko vlado je izvolil vsesovjet-ski centralni odbor. Predsednik je zopet Molotov (izg. Malatov); komisar za zuna-nje zadeve je še nadalje Litvinov, za voj-sko Vorošilov, za finance Grinko, za zuna-njo trgovino Rosengold, za težko indu-strijo Ordžonikidze, za lahko Ljubimov, za industrijo živil Mikojan, za kmetijstvo Čer-nov, za sovhoze Kalmanovič, za promet Andrejev, za vodne transporte Pahomov in za pošto Rikov. V centralni izvršilni odbor so izvoljeni vsi vidnejši komunistični vodi-telji s Stalinom na čelu.

Novi sovjetski proračun predvideva 65'7 milijard rubljev dohodkov in za pol mili-jarde rubljev manj izdatkov.

Tajništvu Društva narodov so poslale baltičske države skupno noto, v kateri na-znanjajo, da so ustanovile blok baltičskih držav, ki bo v vseh mednarodnih vpraša-njih nastopal kot ena celota.

Denarstvo

Kongres denarnih zavodov v Novem Sadu

V smislu sklepa zadnjega beograjskega sestanka zastopnikov denarnih zavodov iz vse države bo 17. februarja v Novem Sadu kongres vseh naših denarnih zavodov. Obenem bo Združenje denarnih zavodov v Novem Sadu praznovalo desetletnico svojega obstoja. Predsedništvo kongresa in vodstvo pripravljanih del je poverjeno predsedniku novosadskega združenja Zarku Sljepčeviću. Dnevni red kongresa obsega te točke: 1. pozdrav predsednika, 2. vprašanje denarništva v državi, 3. slučajnosti in 4. zahteve denarnih zavodov.

Sanacija Jugoslavenske banke v Zagrebu

Trgovinsko ministrstvo je odobrilo sanacijski načrt Jugoslavenske banke v Zagrebu. Sanacija se bo izvedla s pomočjo Živnostenske banke v Pragi na način, da bodo izplačane vse vloge vlagateljev in da bodo plačane tudi vse druge terjatve upnikov. Nova delniška glavnicca v banki bo znašala 50 milijonov dinarjev, od katerih bo za 30 milijonov temeljnih delnic, za 20 milijonov pa prioritetnih. Vse dvomljive terjatve banke so odpisane in je bilanca banke popolnoma prečiščena.

*

Ker po novem zakonu ne more biti v upravnem odboru Drž. hip. banke več ko 6 članov, so bili razrešeni članstva: Rista Ognjanović, prof. v p., dr. Tomičić, šef Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Mihajlo Jovanović, general v p., in Mileta Prodanović, trgovec iz Vranja.

Flandin in Laval sta se v Londonu pogajala tudi za posojilo 5 milijard frankov, ki bi se porabilo za kritje primanjkljaja v francoskem proračunu. Posojilo bi se obrestovalo po 2 in pol odstotka.

V sovjetskih zadržanih hranilnicah je včlanjenih 20 milijonov vlagateljev, ki imajo 1630 milijonov rubljev vlog. Za državo, v kateri je odpravljena zasebna lastnina, pa izredne številke.

V zadnjih treh tednih je uvozila Amerika zlata iz Anglije za več ko 56 milijonov dolarjev.

Nemško-jugoslovanska trgovinska zbornica v Beogradu

V soboto je bil v Beogradu ustanovni občni zbor nacionalnega odbora Jugoslovansko-nemške trgovinske zbornice, katerega se je udeležil tudi bivši nemški beograjski poslanik, sedaj predsednik Nemško-jugoslovanske trgovinske zbornice v Berlinu g. Dufour-Feronce. V odbor je bilo izvoljenih 23 članov, med njimi za blagajnika odvetnik dr. Vekoslav Kisovec.

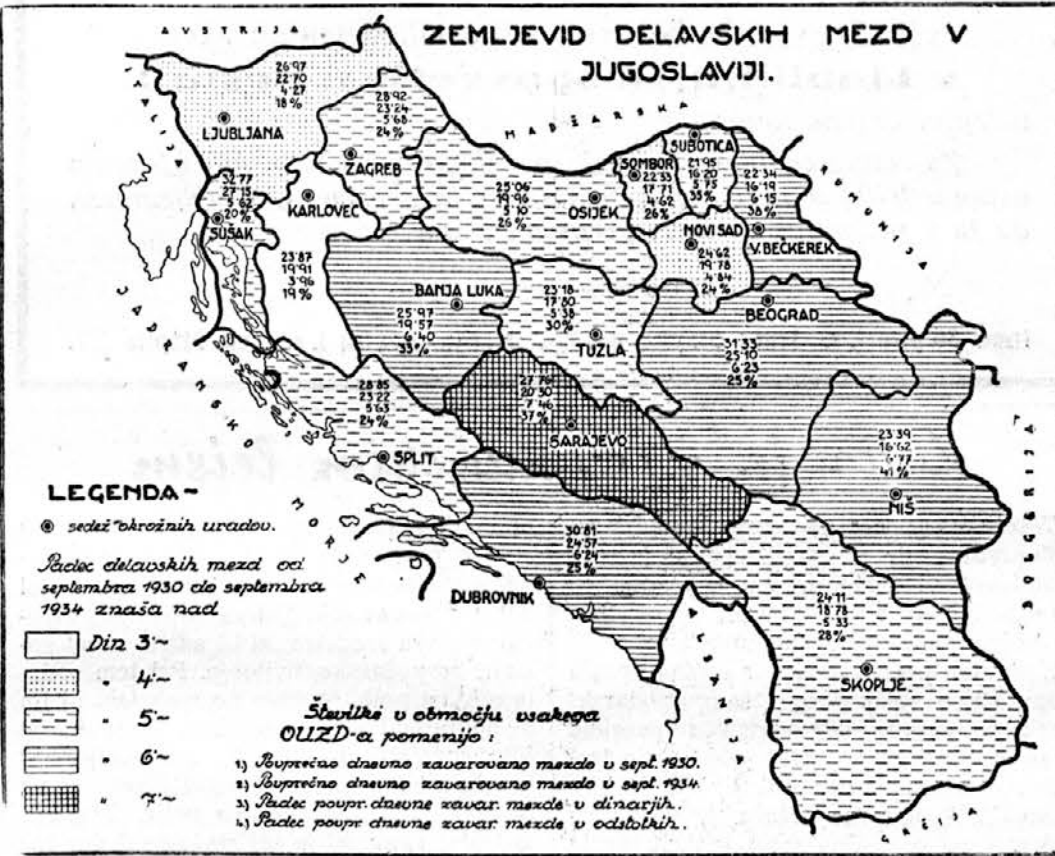
Dnevni red gostinskega kongresa v Zagrebu

Dne 16. marca bo v Zagrebu kongres gostinskih obrtov iz vse države. Dnevni red kongresa je določen tako-le: 1. Pozdravni govor podpredsednika državne zveze kot domačina, g. Teodora Kaufmana, ter pozdravni govor predsednika zveze Mihajla Nikolića. 2. Poročilo o delu zveze v preteklem letu, poročevalec gen. tajnik Veselin Sekulić. 3. Trošarinsko vprašanje z ozirom na uredbo o višini in načinu pobiranja banovinske trošarine. Referira Ciril Majcen, predsednik Zveze gostilničarskih združenj iz Ljubljane. 4. Davčna in taksna vprašanja, občinske in banovinske dajatve, policijske takse in druge davščine. Referira Avakum Perišić, predsednik Zveze hotelirjev, gostilničarjev in kavarnarjev Drinske banovine v Sarajevu. 5. Turizem in predlogi za sanacijo gostinstva s posebnim ozirom na hotelirstvo, poroča Teodor Kaufman. 6. Socialno zavarovanje ugostiteljev, poroča Vladan Bogdanović, predsednik Zveze združenj gostinskih obrtov Vardarske banovine v Skoplju. 7. Položaj gostilniških obrtov in ovire njihovega razvoju, poroča Anton Petelin, ravnatelj Zveze združenj gostilniških obrtov v Ljubljani. 8. Avtorski honorarji, poroča Vidoslav Papi, tajnik združenja. 9. Hotelirstvo na Jadranu, poroča Alojz Beranek, hotelir v Selcih. 10. Pomen stanovskih organizacij gostinstva, poroča Peter Petković, glavni tajnik Združenja gostinskih obrtov v Dubrovniku.

Zemljevid delavskih mezd v Jugoslaviji

Zakonska ureditev delavskih mezd je brez dvoma eden najbolj perečih narodno-gospodarskih in socialnih problemov današnjih dni. Številni zakonski načrti o minimalnih mezdah, razne ankete delavskih zbornic itd. potrjujejo to nesporno. V želji, da najširša javnost, zlasti pa prizadeti čil-

nitelji, ki proučujejo vprašanje delavskih mezd, dobe objektivno sliko o posledicah svetovne gospodarske krize na delavske plače, je Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani sestavil »Zemljevid delavskih mezd v Jugoslaviji.«

Iz zemljevida so razvidne povprečne dnevne zavarovane mezde vsakega posameznega okrožnega urada za zavarovanje delavcev po stanju meseca septembra 1930 in septembra 1934. Radi pravilnega pojmovanja moramo takoj pripomniti, da znaša faktični dnevni zaslužek povprečnega delavca — radi sistema lestvice mezdnih razredov in radi nepravilnega prijavljanja — kakih 20 odstotkov več.

Iz zemljevida so nadalje razvidni absolutni in relativni (odstotni) padci povprečne dnevne zavarovane mezde od septembra 1930 do septembra 1934 za vsak posamezni okrožni urad. Izbrali smo nameoma v obeh letih isti mesec, namreč september, da na ta način sezonske oscilacije eliminiramo. Razlike povprečne dnevne zavarovane mezde predstavljajo torej konjunkturalni padec, povzročen po gospodarski krizi.

Naglasiti moramo, da se izkazane zavarovane mezde nanašajo samo na delavce, zavarovane pri okrožnih uradih, torej brez članov privatno-društvenih blagajen, seveda tudi brez rudarjev, železničarjev in poljedelskih delavcev. Nadalje pripomnimo, da se je v času od 1930 do 1934 število okrožnih uradov zmanjšalo od 24 na 17 tako, da se je območje 7 manjših OUZD-ov razdelilo in priključilo sosednjim okrožnim uradom. Te teritorialne izpremembe so manjšega obsega in jih ni bilo mogoče v računu upoštevati. Sponirali smo radi tega, da je bila povprečna mezda v septembru 1930 pri okrožnih uradih, ki so se kasneje na račun razdelitve 7 manjših OUZD-ov povečali, ista kakor na sosednem ozemlju, katero se jim je kasneje priključilo.

Stvarnih redukcij plač v intervalu posameznih mezdnih razredov zlasti v najvišjem mezdnem razredu iznad dnevnih Din 48— kakor tudi v najnižjem mezdnem razredu izpod dnevnih Din 8— radi sistema lestvice mezdnih razredov ni bilo mogoče v računu upoštevati in v zemljevidu izkazati. Radi tega smo izračunili relativni padec v odstotkih zavarovane mezde leta 1934 (ne leta 1930), ker se nam zdi, da taki odstotki bolj odgovarjajo dejanskim padcem.

V naslednji tabeli so podatki urejeni po višini relativnih (odstotnih) padcev povprečne mezde, dočim je zemljevid građen po višini absolutnih mezdnih padcev.

Okrožni urad	Povprečna dnevna zavarovana mezda v septembru 1930	1934
Ljubljana	Din 26'97	Din 22'70
Karlovac	" 23'87	" 19'91
Sušak	" 32'77	" 27'15
Split	" 28'85	" 23'22
Zagreb	" 28'92	" 23'24
Novi Sad	" 24'62	" 19'78
Beograd	" 31'33	" 25'10
Dubrovnik	" 30'81	" 24'57
Osijek	" 25'06	" 19'96
Sombor	" 22'33	" 17'71
Skoplje	" 24'11	" 18'78
Tuzla	" 23'18	" 17'80
Banialuka	" 25'97	" 19'57
Subotica	" 21'95	" 16'20
Sarajevo	" 27'76	" 20'30
Vel. Bečkerek	" 22'34	" 16'19
Niš	" 23'39	" 16'62
Vsi OUZD-i	Din 26'32	Din 21'40

Najmanjši relativni padec ima Dravska banovina, to je OUZD v Ljubljani, in sicer 18'81%. Njej sledijo sosedni, oziroma bližnji OUZD-i, in sicer: Karlovac 19'89%, Sušak 20'70%, Zagreb 24'44% itd. Največji relativni padec ima Niš 40'73%. Njemu sledi Vel. Bečkerek 37'99%, Sarajevo 36'75% itd.

V glavnem je iz zemljevida razvidno, da je relativni padec delavskih plač na jugu in vzhodu dvakrat tako velik kakor v severozapadnih pokrajinah. Naše delavstvo na jugu in vzhodu trpi poleg velike brezposelnosti tudi na velikanskem znižanju plač, katero je tekom kratkih štirih zadnjih let doseglo skoraj polovico sedanjih preostalih zaslužkov. Socialne gospodarske posledice te ugotovitve so najraznovrstnejše in zelo dalekosežne: obubožanje delavstva in z njim v zvezi padec konzuma in nadalje padec cen — selitev delavstva iz juga in vzhoda na severozapad in z njim v zvezi konkurenčno ogrožanje sedanjih delavskih zaslužkov v Sloveniji — težave slovenske industrije in obrta vsled tega, smeli bi reči »socialnega dumpinga«. S tem so pojasnjene tudi finančne težave bolniškega zavarovanja na jugu in vzhodu, katere so se pojavile v nepričakovanem obsegu, ker so se s padcem mezd znižali tudi zavarovalni prispevki.

Na tem mestu si dovoljujemo opozoriti, da bi bilo izredno važno, interesantno, a tudi zelo potrebno ugotoviti vzroke, kateri so povzročili tako velike padce delavskih zaslužkov v južnih in vzhodnih pokrajinah Jugoslavije. Brez dvoma je to eden najbolj interesantnih in hvaležnih problemov za delavske organizacije.

Ze iz teh kratkih pripomb je razvidno, kako težak in kompliciran je problem minimalnih mezd, da o drugih važnih vplivih: spola, starosti, kvalifikacije, poklica, sezije itd. itd. na višino delavskega zaslužka sploh ne govorimo.

Dobave-licitacije

Graubeni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 15. februarja ponudbe o dobavi žicovodnih koles in žičnikov.

Splošni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 19. februarja ponudbe o dobavi steklenih čepov za mazalnice, vodokaznih stekel in nalučnikov.

Strojni oddelek Direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 20. februarja ponudbe o dobavi desinfekcijskega sredstva »Caporit«. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih oddelkih.)

Komanda pomorskega vazduhoplovstva Divulje sprejema do 20. februarja ponudbe o dobavi motorja za čolne.

Direkcija drž. rudnika Kakanj sprejema do 21. februarja ponudbe o dobavi armatur.

Dobava premoga in drv. Dne 21. februarja bo pri Komandi drinske divizijske oblasti v Valjevu licitacija za dobavo ca. 900 ton premoga; dne 25. februarja pa za dobavo ca. 10.000 m³ drv. — (Pogoji so na vpogled pri komandi.)

Dobava sukna in usnja se odda z ofertno licitacijo dne 23. februarja v pisarni ravnatelja jetnišnice okrožnega sodišča v Ljubljani. (Podrobnejša pojasnila pri upravi jetnišnice.)

Poštna hranilnica, podružnica v Ljubljani razpisuje prvo, javno, ofertno licitacijo za nabavo 8.000.000 položnic. Licitacija bo dne 25. februarja 1935 ob 11. uri dopoldne pri direkciji Poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani. Pogoji med uradnimi urami v tajništvu zavoda. Kavcijo v višini najmanj 10% od ponujene vsote, (inozemci 20%) morajo položiti interesi na blagajni zavoda najkasneje do 10. ure dopoldne na dan licitacije.

Nabava tisk. in koncept. papirja. Direkcija pošte v Ljubljani razpisuje prvo pisмено licitacijo za dobavo ca 10.000 kg papirja. Licitacija bo dne 25. februarja ob 11. uri v pisarni rač. ekonomnega oddelka. Najkasneje do desetih na dan licitacije se mora položiti 5% kavcija. Pogoji po Din 10— v pisarni direkcije.

Pri Vojno-tehničnem zavodu v Kragujevcu bodo naslednje ofertne licitacije: dne 21. februarja za dobavo 22.000 m² svilenega platna, 600 vreten bombažnega sukanca in 15.000 m trakov; dne 22. februarja za dobavo 2 aparatov za čiščenje vode; dne 27. februarja pa za dobavo 400 m² klobučevine.

Dne 20. februarja bo pri Komandi granične trupe v Skoplju ofertna licitacija za dobavo 1563 elementov. (Pogoji so na vpogled pri isti komandi.)

Dne 21. februarja bo pri Komandi granične trupe v Skoplju ofertna licitacija za dobavo 12.000 železnih nosilcev; dne 22. februarja pa za dobavo 16 telefonskih naprav. (Pogoji so na vpogled pri komandi.)

Komanda podmorniške flotilje Tivat sprejemajo do 25. februarja ponudbe o dobavi gumijevega materiala.

Pozlatarska dela se oddajo z ofertno licitacijo dne 23. februarja pri Minerski komandi v Kumboru. (Oglas in pogoji na vpogled v pisarni Zbornice TOI.)

Direkcija drž. rudnika Senjski rudnik sprejema do 25. februarja ponudbe o dobavi 500 kg tovotne masti — (Predmetni oglas s natančnejšimi podatki v pisarni Zbornice TOI.)

Direkcija državnega rudnika Senjski Rudnik sprejema do 25. februarja ponudbe o dobavi 2 trofaznih zaščitnih motornih sklopov. — (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI.)

Dne 28. februarja bo pri Komandi granične trupe v Skoplju ofertna licitacija za dobavo 650 do 800 m platna za izdelavo torbic za kruh. — (Oglas v pisarni Zbornice TOI.)

Napredovanje turškega kmetijstva

Turška vlada si prizadeva, da po načrtu dvigne turško kmetijstvo. Vlada je v ta namen napravila podroben načrt, po katerem se bodo zgradila nova skladišča in veliki silosi, da bodo turški pridelki tipizirani in sposobni za izvoz. Pospeševala se bo gojitve merino ovc, gojitve dobrih in odpornih vrst bombaža. Posebna pozornost bo posvečena napredku gozdarstva in bo v ta namen izdan nov gozdni zakon. Oplemenitev in zboljšanje živine je nadalje v načrtu turške vlade. Na kmetijski fakulteti pa se bodo nastavili novi učitelji, da se vzgoji čim boljši naraščaj kmetijskih strokovnjakov.

že v 24 urah harva, plesira in kermeno snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
 Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
 Telefon št. 22-72.

Zunanja trgovina

Stanje naših kliringov

Terjatve proti Nemčiji so se od 30. januarja do 7. februarja znižale od 238 na 236 milijonov Din. Na plačilo terjatve je treba čakati 5 mesecev. Terjatve proti Italiji so narasle od 18 na 20,6 milijonov ter se čaka na plačilo do 13 dni. Terjatve proti švicarskim uvoznikom so se zvišale od 1,9 na 3,3 milijonov Din in je treba čakati na denar 5 dni.

Petrolejski monopol v Rumuniji

Rumunski finančni minister je izdelal zakonski načrt o uvedbi monopola nafte, ki bi se nanašal tudi na vse derivate. Vsa petrolejske podjetja in tudi vse prodajne družbe za nafto in njene derivate bi prevzela država in podjetjem plačevala le določeno kvoto iz doseženega čistega dobička. Ko so zvedeli zastopniki petrolejske industrije za ta načrt, so odločno protestirali in zagrozili, da bodo silno omejili svoje obrate. Obenem so zahtevali, da se znižajo davki in takse, ki jih plačuje petrolejska industrija za 100 milijonov lejev. Rumunski finančni minister baje kljub protestu petrolejskih družb vztraja na svojem načrtu. Vendar pa se splošno dvomi, da bi se ta načrt posrečil, ker nima rumunska vlada finančnih sredstev, ki bi bila potrebna za uvedbo petrolejskega monopola.

Cene tobaku rastejo

Za naš tobak in sploh za tobak balkanskih držav in Turčije vlada na svetovnem trgu vedno večje zanimanje, da so se cene dvignile tudi za 80 in več odstotkov. Zanimivo je, da vlada posebno zanimanje za slabše vrste tobaka, kar je tudi ena žalostnih posledic krize in padca kupne moči po vsem svetu. Lanska žetev tobaka je skoraj v vseh državah že razprodana, a tudi stare zaloge bodo kmalu našle kupce. Sedaj se vidi, kako napačna je bila politika naše finančne uprave, ki je omejevala saditev tobaka. Z izvozom tobaka bi mogli nadomestiti vse izgube, ki smo jih imeli z nazadovanjem izvoza drugih naših proizvodov. Sedaj je vendarle te neveselne politike konec in tako v južni Srbiji ko v Hercegovini je dovoljeno saditcem tobaka, da povečajo tobačne nasade.

Avstrija je nam dovolila za prvo tromesečje uvozni kontingent 1840 stotov faje, od teh 1129 stotov po znižani carinski postavki.

Lasinski rudnikov bavksita v Dalmaciji so sklenili z nekaterimi tujimi tvrdkami zelo ugodne kupčije in je zato pričakovati, da se bo letos proizvodnja bavksita podvojila. Ves bavksit se bo izvozil iz Splita.

Po madjarski statistiki je Jugoslavija od skupnega uvoza 344,7 milijonov pengov uvozila lani na Madjarsko za 14,3 milijonov, izvozila pa iz Madjarske za 11,8 milijonov od celotnega madjarskega izvoza 450 milijonov pengov.

Italijanska vlada je prepovedala uvoz pšenice, pšenične moke, svilenih tkanin, svežega mesa, zmrznjenega svinjskega mesa in še nekaterih drugih predmetov.

Italijanska vlada je nadalje prepovedala uvoz naših rib, s čimer so zlasti težko prizadeti naši ribarji iz severne Dalmacije, ki so 70% vseh svojih rib izvažali v italijanska mesta.

Ker so se razbila sovjetsko-ameriška pogajanja o plačilu predvojnih ruskih dolgov, pride sovjetska Rusija na črno listo am. trgovinskega ministrstva in zato ne bodo veljale za rusko blago nobene carinske olajšave, ki bi sicer bile po klavzuli o največjih ugodnostih dovoljene. Ruska izvozna trgovina bo zaradi tega precej občutno zadeta.

Naznanilo.

Po smrti svojega soproga in očeta gospoda Franceta Stupice naznanjamo podpisani, da bomo vodili našo staro, znano tvrdko pod imenom

FR. STUPICA

veletrgovina z železnino in poljedelskimi stroji v Ljubljani, Gosposvetska cesta 1 neizpremenjeno naprej.

Za obilno cenjeno zaupanje in naklonjenost, izkazano njenemu ustanovitelju, se najlepše zahvalujemo in prosimo cenj. odjemalce, da ju v nezmanjšani meri preneso na nas.

Z odličnim spoštovanjem

Irma Stupica l. r. Franc Stupica ml. l. r. Marija Stupica l. r. Leo Stupica l. r.

Kako je z rumunskim lejem

Tajnik Gospodarske zveze češkoslovaških predilnic dr. Hennig-Kluger se je pred kratkim vrnil s študijskega potovanja po Rumuniji in objavil v »P. T.« svoje vtise. V svojem zanimivem članku pravi:

Rumunija preživlja, kakor večina drugih držav poleg splošne tudi še gospodarski strukturi države odgovarjajočo posebno krizo. Najtežji gospodarski problem je trenutno v Rumuniji finančni. Dokler je bila Rumunija le agrarna država, je mogla izkazovati svojo naklonjenost in kriti svojo potrebo na industrijskih izdelkih v državi, ki je kupovala njene agrarne proizvode. Rumunija je imela vedno v svojih rokah potrebno sredstvo, da je urejala svojo trgovinsko in plačilno bilanco. Sedaj pa je Rumunija v dvojnem oziru odvisna od tujine. Iskati mora odjemalce za svoje žito in dobavitelje sirovin za svojo industrijo. Nakopala si je s tem nov problem, ki je povzročil še novo — tretjo krizo.

Prva kriza je nastala zaradi obubožanja širokih slojev, ki je bila posledica agrarne krize, ki ima zopet svoje vzroke v slabi izvedbi agrarne reforme, nezadostne organizacije izvoza ter slabih trgovinskih pogojev. Industrijska kriza je nastala vsled pomanjkanja sirovin in nemožnosti njih plačila v zlati valuti, kakor so zahtevali dobavitelji teh sirovin. K obema krizama je prišla tako še finančna kriza, ki je danes najbolj kočljiva in najbolj pekoča. Vladna stranka, to je liberalna stranka, je za izrazito deflacijsko politiko na podlagi svoječasno stabiliziranega leja. Ta politika pa ne more imeti uspeha, ker vrednoti tujina lej za 30% nižje, kakor pa znaša oficialni tečaj leja. Posledica tega je, da se je razvila črna borza, ki dela vzporedno z Narodno banko. Na črni borzi je mogoče dobiti vsako količino tujih valut in najbrže ima ta več tujih deviz in valut na razpolago, kakor pa Narodna banka.

V Rumuniji vlada velikansko pomanjkanje gotovine. Obtok bankovcev znaša približno 23 milijard lejev. Dobra tretjina bankovcev je vsled tezavarije odtegnjena prometu, da je v prometu samo za okoli 16 milijard lejev bankovcev. Za Rumunijo, ki ima približno za eno četrtino več prebivalstva ko Češkoslovaška, je obtok bankovcev v višini dveh in pol milijard Kč na vsak način premajher. Posledica pomanjkanja gotovine in razdolžitve kmetov je popolna zapora kreditov, ki gre tako daleč, da ni mogoče eskontirati niti prima menic dobro idočih industrijskih podjetij. Manjše tvornice sploh ne morejo dobiti nobenih kreditov in morajo delati le z lastnim kapitalom, kvečjem da dobe kratkoročne kredite proti zelo visokim obrestim. Kmet pa,

ki mora plačati svoje dolgove šele v roku 30 let, ne kupuje blaga niti ne vlaga denarja v denarne zavode, temveč ga hrani doma v nogavicah. S tem odteguje gospodarstvu vsa sredstva, ki bi mogla zopet poživiti gospodarsko življenje. Pri tem obdeluje kmet polje še čisto po metodah, ki jih je uporabljal za časa Turkov. Svoje dni je bilo sprejetih na kmetij. akademijo 300 kmečkih sinov, da bi se naučili, kako se na moderen način obdelujejo polja. Dve leti je trajal pouk, ki je bil strog in dober ter brezplačen. Ko so ti kmečki sinovi akademijo dokončali, paniso hoteli biti več kmetje in mesto k motornim plugom so šli v pisarne. Vseh 300 absolventov je bilo nastavljenih v kmetijskem ministrstvu. Pomanjkanje denarja je v Rumuniji tako veliko, da plačuje država svoje uradnike in upokojence z državnimi boni, ki pa imajo v prometu le 30 do 35 odstotkov svoje nominalne vrednosti. Posledica tega je, da pada stalno tudi kupna moč uradništva in vseh nameščencev.

Vladi zato ne bo preostalo nič drugega, kakor da da leju vrednost, ki jo ima v tujini. S tem bi bil napravljen konec nenaravnemu stanju, da ima lej dvojno vrednost. Dokler ne bo odpravljena ta dvojna vrednost leja, tudi ni mogoče izboljšati izvoza in v tem pogledu ne morejo pomagati niti ravnokar izdani predpisi za poenostavljenje zunanje trgovine niti premije za izvoz. Tako ima n. pr. Češkoslovaška najboljšo voljo, da nakupi v Rumuniji žito za krmo, toda rumunsko žito je v primeri z jugoslovanskim predrago, ker ga je treba plačati po oficialnem tečaju.

Doma in po svetu

Jugoslovanski poslanik v Berlinu dr. Balugdić je izjavil dopisniku agencije »Havas«, da bo zaradi starosti zaprosil za upokojitev.

Rektor in prorektor beograjske univerze sta zaradi znanih dijaških nemirov odstopila.

Dr. Maček se je v soboto poročil v Varaždinu s sestro svoje pokojne prve žene. Zaradi zlorab v škodo države pri družbi »Našice« je bilo nad 1000 oseb zaslišanih, obtoženih pa nad 100, med njimi tudi trije bivši narodni poslanci.

Obmejni promet se je začel med našo državo in Albanijo. Obmejni prebivalci morejo sedaj iti čez mejo brez potnega lista in brez vseh formalnosti. Najbrže bo tudi obnovljen avtobusni promet med Prizrenom in Kukušem v Albaniji.

Društvo brezposelnih profesorjskih kandidatov je bilo ustanovljeno v Ljubljani. Vseh brezposelnih diplomiranih filozofov je v Dravski banovini nad 70.

Vlada namerava imenovati v kratkem k vsem obstoječim kartelom svoje komisarje.

Jezuiti v Osijeku nameravajo zgraditi cerkev, konvikt in samostan. Gradbeni stroški za vse te stavbe bodo znašali 15 milijonov Din. Z gradbenimi deli bi začeli že letos.

Bivši nemški prestolonaslednik je obiskal Hitlerja ter ga prosil, da dovoli nemška vlada bivšemu cesarju devizne olajšave, da bo mogel kriti stroške za svoje

vzdrževanje na Holandskem ali pa mu naj dovoli povratek v Nemčijo, če je olajšanje deviznih predpisov nemogoče. Hitler ni ustregel prošnji prestolonaslednika.

Nemški vojaški oddelki morajo pozdravljati Hitlerja z besedami: »Heil, unser Führer!«

Slavni nemški slikar Max Liebermann, do Hitlerjeve zmage predsednik pruske, Akademije znanosti in umetnosti, je umrl v visoki starosti 88 let.

Število brezposelnih je na Češkoslovaškem naraslo v januarju na 817.983.

V južni Turčiji so odkrili znameniti zlati rudnik libijskega kralja Kreza.

Vojni proračun Vel. Britanije bo letos povišan za 40 milijonov funtov.

Med Španijo in Nemčijo je bila sklenjena letalska konvencija za redni letalski promet med Nemčijo, Španijo in Južno Ameriko.

Bolgarska ima po zadnjem štetju 6 milijonov 81.049 prebivalcev. L. 1920 je imela le nekaj nad 4'85 milijonov. Sofija ima že več ko 330.000 prebivalcev.

V turški parlament kandidira tudi 16 žensk.

Urugvajska vlada javlja, da je revolucija zadušila in da bo v kratkem obnovljeno normalno politično življenje.

Francoski socialisti pripravljajo skupno s komunisti velike demonstracije proti Šušniku, ki pride v kratkem v Pariz.

V Italiji velja kilogram navadnega kruha 6'50, kilogram sladkorja pa 25'60 Din. Ni čuda, če uradniki vedno bolj tožijo o neznosni drugini, ki vlada v Italiji.

Plaz je na italijansko-avstrijski meji zasul štiri italijanske finančne stražnike. Dva sta bila ubita, eden pa nevarno ranjen. Tudi iz drugih krajev prihajajo poročila o številnih smrtnih nesrečah vsled plazov in lavin.

Katastrofalni tornado je divjal nad Teksasom. 10 oseb je bilo ubitih, na desetine pa ranjenih. Materialna škoda je zelo velika.

Na Madjarskem je pritisnil silen mraz, ki dosega ponekod 35 stopinj pod ničlo. V Alžiru je zapadel sneg, prav tako tudi v južni Italiji.

Številne nesreče: V Franciji sta trčila motorni in tovorni vlak, 18 oseb je nevarno ranjenih. — V Rusiji sta trčila pri postaji Strogin osebni in tovorni vlak, 19 oseb je bilo ubitih. — V Nemčiji je v rudniku Lauerweg vdrla voda v rov. Sedem rudarjev je utonilo.

Čudežni avtomobil so iznašli v Ameriki. S pomočjo posebnih baterij so dosegli posebno ceneno in izdatno pogonsko sredstvo, s katerim so izvedli tudi številne in zelo posrečene poizkuse. Za 10 centov se bo mogoče voziti 1000 milj. Tako ceneno je novo pogonsko sredstvo.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 9. februarja objavlja: Norme za izolacijske namaze in premaze iz bitumna — Navodilo za uporabljanje pogodb, sklenjene med Jugoslavijo in čl. državnimi aerolinijami v Pragi — Izmeno ratifikacijskih dokumentov o dodatnem sporazumu k trgovinski pogodbi z Avstrijo — Razne razglase sodišč in uradov ter razne druge objave.

Radio-Ljubljana

Sreda, dne 13. februarja. 12.00: V modrih vodah havajskih (havaj. kit. na ploščah) — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Kino orgle na ploščah — 18.00: Plošče po željah — 18.30: Pogovor s poslušalci — 19.00: Naloge sokoštva v sedanjsi (dr. M. Kovačič) — 19.20: Čas, jedilni list, program za četrtke — 19.30: Nač. ura: Rudžer Bosković (ga. dr. Ksenija Atanasijevič) — prenos iz Beograda — 20.00: Koncert konservatoristov — 21.00: Ga. Bernot-Golobova poje z radijskim orkestrom, vmes radijski orkester — 22.00: Čas, poročila — 22.15: Radijski orkester — 23.00: Esperanto: Slovenska likovna umetnost (g. Kozlevčar).

Četrtek, dne 14. februarja. 12.00: Baletna godba na ploščah — 12.50: Poročila — 13.00: Čas, Slavni tenorji na ploščah — 18.00: Vaška godba igra na ploščah — 18.20: Smuška ura ljubljanskega zimskošportnega podsaveza — 18.50: Srbohrvaščina (dr. Mirko Rupel) — 19.20: Čas, jedilni list, program za petek — 19.30: Nač. ura: August Harambačič (dr. Livadi) iz Zagreba — 20.00: Prenos iz Beograda — 22.00: Čas, poročila — 22.15: Radijski orkester.

LIPSKI POMLADNI VELESEJEM 1935

Pričetek 3. marca

60% popusta

za voznje na nemških železnicah
Vsa obveštila, tudi za nakup registermark dajajo:

Ing. G. Tönnies, Ljubljana, Tyrševa 33

Telefon 27-02

Zvanični biro lajpcičskog sajma, Beograd, Knez Mihajlova 33
Potovalne pisarne Putnik

Naročajte
»Trgovski
list!«